

TUUSULAN KÄRÄJÄOIKEUS

Oikeuden jäsenet:
 Laamanni Heli Lehto-Kinnunen
 Käräjätuomari Jukka Rainio
 Notaari Juha Hannila

TIEDOTE TUOMIOSTA 16.2.2009
 R 08/538

Syyttäjä Valtakunnansyyttäjä Mika Illman

Vastajat BACKMAN MARTTI OLAVI
 SANTAVUORI HEIKKI KUSTAA
 SUOMEN LEHTIYHTYMÄ OY
 VÄRTINEN TAUNO OLAVI
 YLEISRADIO OY

Asianomistajat TERTSONEN ARI AARNO
 VÄKELÄ LAURI JUHANI

Kuultavat ENIRO FINLAND OY AB
 MICROSOFT OY
 ROUHIAINEN MARKKU
 AAT CONSULTING OY
 EDUCONTACT OY

Asia TÖRKEÄ KUNNIANLOUKKAUS YM.

Vireille 29.5.2008

VAATIMUKSET**1.1. TÖRKEÄ KUNNIANLOUKKAUS 19.9.2003 - 12.6.2006, TUUSULA****SYTTÄJÄ**

Syyttäjä vaatii Värtiselle rangaistusta siitä, että *Tauno Värtinen* on esittänyt Ari Tertsosesta 16 sähköpostiviestissä, valheellisia vihjauksia, joiden mukaan Tertsonen olisi harjoittaessaan elinkeinoaan toiminut epärehellisesti. Värtinen on myös vihjannut, että Tertsonen olisi huijari. Värtisen teko on ollut omiaan aiheuttamaan vahinkoa tai kärsimystä Tertsosesta ja häneen kohdistuvaa halveksuntaa. Värtinen on myös halventanut Tertsosta tälle 12.6.2006 toimittamassaan viestissä.

ASIANOMISTAJA

Tertsonen yhtyy syytteeseen. Lisäksi Tertsonen laajentaa syytteen teonkuvausta ja vaatii Värtiselle rangaistusta siitä, että Värtinen on syytteessä kuvatun lisäksi syyttäjän mainitsemissa viesteissä ja kuudessa muussa sähköpostiviestissä esittänyt muitakin valheellisia valheellisia vihjauksia ja halventavia väitteitä sekä vielä viidessä viestissä halventanut Tertsosta.

VASTAAJA

Värtinen kiistää syytteen ja asianomistajan rangaistusvaatimuksen sekä vaatii niiden hylkäämistä näyttämättömänä ja perusteettomana sekä osittain vanhen-

tuneena.

Värtisen esittämät väitteet ovat olleet paikkansa pitäviä ja hyväksyttäviä. Hänellä on ollut mielipiteilleen niiden esittämishetkellä riittävät perusteet. Mielipiteet eivät ole olleet Tertsosta halventavia. Värtinen ei ole menetellyt tahallisesti.

1.2. TÖRKEÄ KUNNIANLOUKKAUS 14.10.2003 - 29.10.2005

ASIANOMISTAJA

Väkelä vaatii rangaistusta *Värtiselle* siitä, että Värtinen on esittänyt valheellisia vihjauksia ja halventavan väitteen Väkelästä neljässä eri sähköpostiviestissä. Värtisen menettely on ollut omiaan aiheuttamaan Väkelälle erityisen tuntuva vahinko ja suurta sekä pitkäaikaista kärsimystä sekä Väkelään kohdistuvaa halveksuntaa.

VASTAAJA

Värtinen kiistää asianomistajan esittämän syytteen ja vaatii sen hylkäämistä näyttämättömänä ja perusteettomana, sillä syytteenalaiset sähköpostit eivät ole koskeneet asianomistaja Väkelää.

1.3. KAKSI TÖRKEÄÄ KUNNIANLOUKKAUSTA 30.6.2004 - 18.10.2004

ASIANOMISTAJAT

Tertsonen ja Väkelä vaativat rangaistusta *Värtiselle* siitä, että Värtinen on tahallaan esittänyt valheellisen tiedon tai vihjauksen tai ainakin halventanut Tertsosta ja Väkelää levittämällä 30.6.2004 - 1.10.2004 kurssin opiskelijoiden keskuuteen ja Nivalan Teollisuuskylä Oy:n johtohenkilöille seitsemässä eri sähköpostiviestissä lehtileikkeitä, joiden syntymiseen Värtinen on keskeisesti vaikuttanut ja jotka ovat sisältäneet Tertsosesta ja Väkelästä vääriä ja halventavia tietoja.

Värtinen on myös halventanut Tertsosta ja Väkelää esittämällä tahallaan kahdessa 14.10.2004 lähettämässään viestissä ennakkotiedon MOT-ohjelmasta, jonka sisältöön hän on keskeisesti vaikuttanut ja joka on sisältänyt 3 kohdassa mainittuja valheellisia ja vääriä tietoja sekä vihjauksia asianomistajista.

VASTAAJA

Värtinen kiistää rangaistusvaatimuksen. Kunnianloukkauksrikoksen tunnusmerkistö ei täyty sanomalehdessä julkaistuja artikkeleita sellaisenaan kolmansille lähettämällä. Värtinen ei ole osallistunut kirjoitusten laatimiseen. Hän ei ole esittänyt valheellista tai halventavaa tietoa. Hän ei ole myöskään toiminut tahallisesti.

2. KAKSI TÖRKEÄÄ KUNNIANLOUKKAUSTA 24.5.2004 - 13.10.2005, TUUSULA

SYYTTÄJÄ

Syyttäjä vaatii Santavuorelle rangaistusta siitä, että *Heikki Santavuori* on esittänyt Ari Tertsosesta ja Lauri Väkelästä yhteensä kymmenessä Keski-Uusimaa lehdessä julkaistussa uutiskirjoituksessa valheellisia tietoja ja vihjauksia, joi-

den mukaan Tertsonen ja Väkelä olisivat harjoittaessaan elinkeinoaan laskuttaneet työstä, jota he eivät olleet tehneet ja että he olisivat hyötymistarkoituksessa antaneet toimeksiantajalleen väärää tietoa laskutusperusteista. Santavuori on väitteillään asiallisesti esittänyt, että Tertsonen ja Väkelä ovat toimineet epärehellisesti ja petollisesti saaden oikeudetonta hyötyä toimeksiantajansa kustannuksella. Santavuoren menettely on ollut omiaan aiheuttamaan vahinkoa ja kärsimystä Tertsoselle ja Väkelälle ja heihin kohdistuvaa halveksuntaa.

Santavuori ei ole varmistanut väitteidensä todenperäisyyttä asianmukaisesti.

ASIANOMISTAJAT

Tertsonen ja Väkelä yhtyvät syytteeseen kuitenkin niin, että katsovat tekoajan alkaneen jo 4.5.2004, jolloin Santavuori on esittänyt samanlaisia valheellisia sekä myös halventavia väitteitä tai vihjauksia kuin muissa artikkeleissa kirjoittamalla jäljempänä käräjäoikeuden ratkaisuosassa selostetut ilmaisut.

Tertsonen ja Väkelä laajentavat syytteen teonkuvausta ja vaativat Värtiselle rangaistusta siitä, että Värtinen on syytteessä kuvatun lisäksi syyttäjän mainitsemissa uutiskirjoituksissa esittänyt muita valheellisia väitteitä. He vaativat Santavuorelle rangaistusta vielä siitä, että Santavuori on halventanut Tertsosta ja Väkelää kirjoittamissaan artikkeleissa käyttämällä halventavia ilmaisuja.

Lisäksi he katsovat *Värtisen* toimineen yhdessä Santavuoren kanssa aikaansaaden mainitut kirjoitukset. Värtinen on edistänyt Santavuoren kirjoittelua antamalla Santavuorelle väärää ja valheellisia tietoja. Siksi he vaativat myös Värtiselle rangaistusta tässä kohdassa tarkoitetuista teoista ja joka tapauksessa avunannosta Santavuoren tekoihin.

VASTAAJAT

Santavuoren vastaus

Santavuori vaatii, että syyte hylätään. Santavuori ei ole esittänyt Tertsosesta ja Väkelästä valheellisia tietoja ja vihjauksia. Santavuori ei ole muutenkaan halventanut asianomistajia. Santavuoren tiedot olivat kirjoitusten julkaisuhetkellä oikeita. Santavuori on varmistanut esittämiensä tietojen todenperäisyyden asianmukaisesti ja tietojen julkaisemiselle on ollut riittävät perusteet.

Värtisen vastaus

Värtinen kiistää syytteen. Värtinen ei ole antanut väärää tai valheellisia tietoja eikä tekijänä tai avunantajana osallistunut Santavuoren kirjoitusten laadintaan.

3. KAKSI TÖRKEÄÄ KUNNIANLOUKKAUSTA 18.10. - 19.10.2004, TUUSULA

SYYTTÄJÄ

Syyttäjä vaatii Backmanille rangaistusta siitä, että *Martti Backman* on esittänyt Ari Tertsosesta ja Lauri Väkelästä Yleisradio Oy:n TV1 -kanavalla lähetetyssä MOT-ohjelmassa valheellisia tietoja ja vihjauksia, joiden mukaan Tertsonen ja Väkelä olisivat harjoittaessaan elinkeinoaan laskuttaneet työstä, jota he eivät olleet tehneet ja että he olisivat hyötymistarkoituksessa antaneet toimeksiantajalleen valheellista ja väärää tietoa laskutusperusteista. Backman on myös väittänyt, että olisi olemassa täysin kiistatonta näyttöä siitä, että asianomistajat oli-

vat laskuttaneet toimeksiantajaansa tekaistuista harjoittelupaikoista. Backman on edelleen väittänyt, että puheena olevat, laskutusta varten annetut tiedot olivat "vedetty aivan hatusta".

Backman on väitteillään asiallisesti esittänyt, että Tertsonen ja Väkelä ovat toimineet epärehellisesti ja petollisesti saaden oikeudetonta hyötyä toimeksiantajansa kustannuksella. Backmanin menettely on ollut omiaan aiheuttamaan vahinkoa tai kärsimystä Tertsoselle ja Väkelälle ja heihin kohdistuvaa halveksuntaa.

Backman ei ole varmistanut väitteidensä todenperäisyyden asianmukaisesti.

ASIANOMISTAJAT

Tertsonen ja Väkelä yhtyvät syytteeseen. He laajentavat syytteen teonkuvausta ja vaativat Backmanille rangaistusta siitä, että Backman on syytteessä kuvatun lisäksi esittänyt ohjelmassa muita valheellisia väitteitä. Lisäksi Tertsonen ja Väkelä vaativat Backmanille rangaistusta siitä, että Backman on esittänyt ohjelmassa Tertsoista ja Väkelää halventavia väitteitä.

Asianomistajat katsovat *Värtisen* toimineen yhdessä Backmanin kanssa aikaansaaden mainitun ohjelman.

VASTAAJAT

Backmanin vastaus

Backman vaatii, että syyte ja asianomistajien rangaistusvaatimukset hylätään kaikilta osin. Ohjelma tai sen käsikirjoitus eivät sisällä valheellisia tietoja tai vihjauksia. Backmanilla oli täysi oikeus luottaa tietolähteidensä tietojen paikkansapitävyyteen. Käsikirjoitus ei sisällä halventavia väitteitä

Värtisen vastaus

Värtinen kiistää syytteen. Hän ei ole tekijänä tai avunantajana osallistunut Backmanin tekoon. Värtinen ei ole ohjelmassa esiintyessään esittänyt asianomistajista valheellisia tietoja.

YKSITYISOIKEUDELLISET VAATIMUKSET

Tertsonen ja Väkelä sekä heidän edustamansa yhtiöt ovat vaatineet vahinkojensa korvaamista.

KÄRÄJÄOIKEUDEN RATKAISU

Sopimus ja laskutus

Tertsoseen edustama yritys AAT Consulting Oy ja Väkelän omistama yritys Educontact Oy ovat 20.12.2002 solmineet Uudenmaan TE-keskuksen kanssa FEC- vientimyyjän valmennusohjelman järjestämistä koskevan hankintasopimuksen. Kysymys on ollut työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta.

AAT Consulting Oy on 8.9.2003 päivätyllä laskulla 073/02 laskuttanut TE-keskusta tutoroinnista 96,5 päivältä yhteensä 41.581,06 euroa.

Värtisen toiminnasta

Värtinen on osallistunut Tertsosen ja Väkelän järjestämälle FEC2-kurssille opiskelijana. Värtinen on todennut kiinnostuneensa laskutusasian selvittelystä Uudenmaan TE-keskuksesta tulleen tutorointipäiviä koskeneen tiedustelun johdosta. Värtinen on ollut aktiivisesti yhteydessä muihin opiskelijoihin. Hän on myös ollut yhteydessä työministeriön ja Uudenmaan TE-keskuksen virkamiehiin sekä kansanedustajiin ja ministereihin. Lisäksi Värtinen on välittänyt tietoja Santavuoren ja Backman lisäksi muille tiedotusvälineille ja Tertsosen liikekumppanille.

Santavuoren toiminnasta

Santavuori on Keski-Uusimaa-lehden toimittaja. Santavuori on kertonut saaneensa joltakin kurssilaiselta sähköpostia ja kiinnostuneensa aiheesta, koska kysymyksessä oli työllisyysvarojen käyttö. Santavuori on todennut, että hänen kirjoittamansa lehtiartikkelit muodostivat juttukokonaisuuden, jossa tapahtumia oli seurattu alusta loppuun. Kirjoitusten taustalla vaikuttivat vain journalistiset syyt.

Backmanin toiminnasta

Backman on Yleisradio Oy:n TV 1:n tutkivan journalismin toimituksen jäsen. Backman on kertonut, että hänen toimittamansa ohjelman kärki oli ollut työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen tila sekä julkisen vallankäytön valvonta ja tarkastelu.

Tutoroinnista

Oikeudenkäynnissä perustavan merkityksen saaneen tutorointia koskevan laskun osalta keskeisessä roolissa on ollut tutorointikäsitteen määrittäminen. Käräjäoikeus katsoo vastaajien osoittaneen, että tutorointi voidaan perustellusti ymmärtää heidän esittämällä tavalla myös tämän asian yhteydessä.

Käräjäoikeus ei ole tutkinut sitä, onko laskutus ollut tosiasiaa totuudenmukaisiin tietoihin perustuva. Laskussa olevat riidattomasti virheelliset tiedot päivämäärien, kellonaikojen, tutorointipäivien ja harjoittelupaikoiksi merkittyjen yritysten suhteen sekä todistajien tutoroinnista esittämät seikat ovat oikeuttaneet vastaajien päättelyn, että laskussa Uudenmaan TE-keskukselle on annettu tosiasioita vastaamattomia tietoja laskutuksen perusteeksi.

Asiassa esille tuleen perusteella on ollut perusteltua väittää myös, että laskutus sisälsi työtä, jota ei ole tehty ja että koulutuksen toteutuksesta, laskutuksesta ja sen perusteista oli annettu väärää tietoa.

KOHTA 1: VÄRTISEEN KOHDISTETTU SYYTE

Värtinen on 12.6.2006 lähettämässään viestissä viitannut asiattomasti Tertsosen elämänvaiheisiin liittyviin vanhoihin asioihin. Tältä osin Värtinen on syyllistynyt siihen Tertsosen halventamisena toteutuvaan kunnianloukkaukseen, mistä syyttäjä on vaatinut hänelle rangaistusta. Kunnianloukkaus ei ole törkeä.

Värtinen on tuomittu 15 päiväsakkoon à 22 euroa = 330 euroa. Värtinen on veloitettu suorittamaan Tertsoselle korvaukseksi kärsimyksestä 600 euroa.

Kahden muun viestin osalta kunnianloukkauksrikoksen tunnusmerkistön on katsottu täyttyvän, mutta syyteoikeus on vanhentunut. Syyte ja asianomistajan

rangaistusvaatimus on hylätty näiltä osin vanhentuneena.

Käräjäoikeus on muutoin katsonut, että yhteensä 14 viestiä sisältää valheellisia tietoja tai vihjauksia. Värtisellä on kuitenkin viestien lähettämisen aikaan ollut riittävästi perusteita kyseenalaistaa Tertosen rehellisyys ja pitää totena esittämänsä. Kysymyksessä ei ole tahallinen kunnianloukkaus.

Käräjäoikeus on pitänyt osaa viesteistä Tertosta halventavina. Syyte on kuitenkin hylätty niiden osalta. Näissä viesteissä Värtisen arvostelu kohdistuu Tertosen elinkeinotoimintaan. Värtisen kokemukset koulutuksesta ja Tertosen laskun virheelliset tiedot aiheuttavat sen, että arvostelu ei selvästi ylitä hyväksyttävyyden rajaa.

Sikäli kuin viestit koskevat Väkelää, rikoksen tunnusmerkistö ei täyty, joten asianomistajan rangaistusvaatimukset on hylätty.

KOHTA 2: SANTAVUOREEN JA VÄRTISEEN KOHDISTETTU SYYTE

Käräjäoikeus on katsonut jääneen selvittämättä, että Santavuori tai Värtinen olisivat syyllistyneet heidän viakseen väitettyyn kunnianloukkaukseen tahallaan valheellisia tietoja tai vihjauksia esittämällä. Santavuoren ei myöskään ole osoitettu kirjoituksillaan halventaneen asianomistajia.

Käräjäoikeuden käsityksen mukaan artikkeleista ei pidä nostaa esille pelkästään syyttäjän ja asianomistajien esiin tuomia yksittäisiä sanoja tai virkkeitä. On arvioitava kokonaisuutta ja tutkittava, mitä uutisoinnilla halutaan välittää. Kirjoituksissa on ilmaistu eri viranomaisten käsityksiä laskutusasiaan liittyvistä seikoista samalla lähde ilmoittaen. Kirjoituksissa tuodaan poikkeuksetta esille se, että viranomaiset tutkivat asiaa tai niissä kritisoidaan hidasta tutkintaa. Kirjoituksista selviää, että asian selvittely on kesken. Ylilaskutuksesta mainittaessa tuodaan yleensä esille, että kysymys on epäilystä. Tätä rajausta ei ole jokaisessa ylilaskutus-sanan sisältävässä lauseessa, mutta artikkeleista ilmenee johdonmukaisesti, että konsultteja epäiltiin ylilaskutuksesta. Epäilystä petoskuviosta kirjoittaessaan Santavuori tuo esille, että kysymys on vasta epäilystä kuvatessaan epäilyn konkreettisen sisällön.

Kirjoituksissa tuodaan esille myös asianomistajien näkemykset. Niistä ilmenevät selkeästi tässäkin asiassa esille tulleet asianomistajien kannat oikeudestaan laskuttaa myös harjoittelupaikan hankinnasta ja kaiken laskutetun työn tekemisestä. Uutisoinnissa on pyritty tasapuolisuuteen.

Santavuori on pyrkinyt aidosti selvittämään kirjoitustensa perustietojen paikkansa pitävyyden. Hän oli varmistanut tietojensa todenperäisyyden useista eri lähteistä. Käräjäoikeus on hyväksynyt Santavuoren näkemyksen, että hänellä ei ole ollut mitään syytä olla luottamatta viranomaistietoihin. Santavuorella ei ole ollut myöskään mitään syytä epäillä, että kurssilaisten antamat tiedot eivät pitäisi paikkaansa, koska ne olivat samansuuntaisia, kuin muista lähteistä saadut tiedot. Santavuorella on ollut vahvoja perusteita pitää esittämänsä totena.

KOHTA 3: BACKMANIIN JA VÄRTISEEN KOHDISTETTU SYYTE

Käräjäoikeus on katsonut jääneen selvittämättä, että Backman ja Värtinen olisivat syyllistyneet heidän viakseen väitettyyn kunnianloukkaukseen valheellisia tietoja tai vihjeitä esittämällä. Backmanin tai Värtisen ei ole osoitettu myöskään halventaneen asianomistajia.

Tässäkin käräjäoikeus on kiinnittänyt huomion yksittäisten sanojen lisäksi kokonaisuuteen. Ohjelman kritiikki on suuntautunut Backmanin toteamin tavoin siihen, miten viranomaiset ja elinkeinonharjoittajat kohtelevat työttömiä aikuiskoulutuksessa. Ohjelmasta ilmenee, että asiassa oli tehty tutkintapyyntö. Asianomistajille on tarjottu mahdollisuus itse esittää oma käsityksensä asiassa.. Ohjelmassa tuodaan esille asianomistajien keskeinen perustelu sille, miksi heidän mielestään lasku oli oikea: heillä oli oikeus saada korvaus myös harjoittelupaikkaa koskevasta neuvottelusta. Vaikka harjoittelupaikkoja ei ollutkaan, oli niiden löytämiseksi kuitenkin tehty töitä.

Backman kuten Santavuorikin on oikeuskäytännön edellyttämällä tavalla varmistanut tietonsa riittävän useasta lähteestä. Backmanilla on ollut oikeus luottaa viranomaisilta saamiensa tietojen paikkansapitävyyteen. Monet kurssilaiset ovat myös vahvistaneet väitteen oikeellisuuden. Hänellä on ollut vahvoja perusteita pitää esittämänsä totena. Ohjelman toimittamisen ja lähettämisen ajankohtana kaikki Backmanin lähteet ja muut viranomaisten asiakirjat asianomistajien kantaa lukuun ottamatta tukevat yhdenmukaisesti Backmanin tekemiä johtopäätöksiä.

Suomen valtio ja asianomistajat sekä heidän edustamansa yritykset on veloitettu korvaamaan vastaajien oikeudenkäyntikuluja.

TUUSULAN KÄRÄJÄOIKEUS

Laamanni Heli Lehto-Kinnunen

Käräjätuomari Jukka Rainio

Notaari Juha Hannila

TUOMIO

Annettu kansliassa

16.2.2009

09/203

R 08/538

Syyttäjä Valtakunnansyyttäjä Mika Illman**Vastaajat** Backman Martti Olavi
Santavuori Heikki Kustaa
Suomen Lehtiyhtymä Oy
Värtinen Tauno Olavi
Yleisradio Oy**Asianomistajat** Tertsonen Ari Aarno
Väkelä Lauri Juhani**Kuultavat** Eniro Finland Oy Ab
Microsoft Oy
Rouhiainen Markku
AAT Consulting Oy
Educontact Oy